

บทความวิจัย

สมรรถนะการเรียนรู้ตลอดชีวิตของนักศึกษาพยาบาล ปัจจัยส่งเสริมและอุปสรรคต่อการพัฒนาสมรรถนะการเรียนรู้ตลอดชีวิต Lifelong Learning Competency of Nursing Students, Supporting and Obstacle Factors related to Lifelong Learning Competency Development

สุดศิริ หิรัญชุนหะ^{1*} สุกานดา บุญคง² ศศิธร พุ่มดวง³
Sudsiri Hirunchunha^{1*} Sukanda Bunkong² Sasitorn Phumdoung³
นงนุช บุญยัง⁴ หทัยรัตน์ แสงจันทร์¹
Nongnut Boonyoung⁴ Hathairat Sangchan¹

¹ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ จังหวัดสงขลา

¹Assistant Professor, Faculty of Nursing, Prince of Songkla University, Songkhla, Thailand.

²อาจารย์ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ จังหวัดสงขลา

²Lecturer, Faculty of Nursing, Prince of Songkla University, Songkhla, Thailand.

³ศาสตราจารย์ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ จังหวัดสงขลา

³Professor, Faculty of Nursing, Prince of Songkla University, Songkhla, Thailand.

⁴รองศาสตราจารย์ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ จังหวัดสงขลา

⁴Associate Professor, Faculty of Nursing, Prince of Songkla University, Songkhla, Thailand.

*ผู้รับผิดชอบหลัก: hsudsiri@gmail.com

*Corresponding author: hsudsiri@gmail.com

Received 23 July 2021 • Revised 28 October 2021 • Accepted 16 November 2021

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์: การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสมรรถนะการเรียนรู้ตลอดชีวิตของนักศึกษาพยาบาล ปัจจัยส่งเสริมและอุปสรรคต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต **วิธีการ:** กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1-4 จำนวน 536 คน เก็บข้อมูลโดยการตอบแบบสอบถามสมรรถนะการเรียนรู้ซึ่งมีความตรง (S-CVI/Ave) 0.97 และแบบสัมภาษณ์ โดยผ่านผู้ทรงคุณวุฒิ วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้สถิติเชิงบรรยาย และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา **ผลการศึกษา:** ผลการศึกษา พบว่า ระดับสมรรถนะการเรียนรู้ตลอดชีวิตของกลุ่มตัวอย่างชั้นปีที่ 1-4 โดยภาพรวมอยู่ในระดับสูง ($M = 4.1, SD = .41$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีระดับสมรรถนะอยู่ในระดับสูงสุด ได้แก่ ด้านความร่วมมือและการทำงานเป็นทีม ($M = 4.4, SD = .49$) รองลงมา ได้แก่ ด้านเทคโนโลยีและสารสนเทศ ($M = 4.3, SD = .52$) ส่วนด้านการสร้างนวัตกรรม ($M = 3.2, SD = .74$) มีระดับสมรรถนะอยู่ในระดับปานกลาง ปัจจัยส่งเสริมการพัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิต ได้แก่ 1) การออกแบบการสอนของอาจารย์ผู้สอน 2) สภาพแวดล้อมการเรียนรู้

3) ความกระตือรือร้นและตั้งใจของนักศึกษา 4) กำลังใจจากครอบครัว 5) การเป็นแบบอย่างของอาจารย์ผู้สอน 6) ความสามารถอ่านและเข้าใจภาษาอังกฤษ และ 7) พัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างเป็นระบบ ส่วนอุปสรรคต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต ได้แก่ ความเหนื่อยล้า และการจัดการกับเวลา **สรุป:** ผลการวิจัยครั้งนี้ สามารถเป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับหลักสูตรนำไปใช้ในการพัฒนาสมรรถนะการเรียนรู้ตลอดชีวิตให้กับนักศึกษาพยาบาล

คำสำคัญ: สมรรถนะการเรียนรู้ตลอดชีวิต; ทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต; นักศึกษาพยาบาล

Abstract

Objective: This descriptive study examined lifelong learning (LLL) competency of undergraduate nursing students including supporting and obstacles factors related to lifelong learning. **Methods:** Participants were 536 undergraduate nursing students in academic year 2020 from Freshman to Senior (years 1-4). The LLL competency questionnaire was used for data collection yielded a validity index (S-CVI/Ave) of 0.97 and the in-depth interview questionnaire was approved by experts. Descriptive statistics for quantitative data and content analysis for qualitative were used. **Results:** The results showed that overall the participants had high LLL competency 4.1, (SD = .41), among subscales the mean for collaboration and team working was 4.4, (SD = .49), for technology and informatics 4.3, (SD = .52) and for innovation development 3.2, (SD = .74), a moderate level. Factors related to LLL were 1) instructional designs, 2) learning environment, 3) enthusiasm and intention of students, 4) support from others, 5) role model of teacher, 6) English competency, and 7) systematically ill development. The barriers to LLL of these participants were tiredness and time management. **Conclusion:** The results of these study can be used as basic information promote LLL developing for nursing students.

Keywords: lifelong learning competency; lifelong learning skills; nursing students

ความสำคัญของปัญหา

การขับเคลื่อนประเทศไทยสู่ความมั่งคั่งและยั่งยืนตามโมเดล Thailand 4.0 เพื่อนำประเทศ ก้าวไปสู่ “ประเทศในโลกรุ่นหนึ่ง” ตามแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) คนไทยจำเป็นต้องปรับวัฒนธรรมการเรียนรู้ ท่ามกลางเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่เกิดขึ้นมากมาย คนไทยในศตวรรษที่ 21 ต้องมีการปรับตัวตลอดเวลา เรียนรู้สถานการณ์จากมุมมองใหม่ และที่สำคัญเรียนรู้ให้มีความสามารถสร้างสรรค์นวัตกรรม การเรียนรู้จึงเป็นการทำงานให้เกิดผลสัมฤทธิ์ (result-based learning) เรียนเพื่อประกอบอาชีพมากกว่าหวังเพียงวุฒิการศึกษา¹ ด้วยกระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วนี้ “การศึกษา” จึงเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการพัฒนากำลังคนให้มีคุณภาพ การสนับสนุนการเรียนรู้ด้วยตนเองจึงเป็นประเด็นสำคัญข้อหนึ่งที่กำหนดในแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 ยุทธศาสตร์การพัฒนาคนสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างยั่งยืน²

สังคมที่มีผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตจำนวนมากจะเป็นพลังขับเคลื่อนการพัฒนาได้รวดเร็วและก้าวกระโดด ก่อให้สังคมเกิดความมั่นคงและยั่งยืน

การเปลี่ยนแปลงด้านสิ่งแวดล้อมโลกทำให้ประชาชนต้องเผชิญกับปัญหาสุขภาพเช่นกัน จากการเกิดโรคระบาดโรคอุบัติใหม่ที่รุนแรงและเพิ่มมากขึ้น การเกิดโรคเรื้อรังร่วมที่มีความซับซ้อนมากขึ้น การระบาดของเชื้อไวรัส โควิด-19 ที่กำลังระบาดทั่วโลกในขณะนี้ ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อสังคมทั่วโลกและประเทศไทยอย่างเห็นได้ชัด สังคมก้าวเข้าสู่ระบบดิจิทัลอย่างเต็มรูปแบบ พฤติกรรมของประชาชนเปลี่ยนแปลงไป เกิดวิถีชีวิตใหม่ (New Normal) และจากปัญหาสุขภาพที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วนี้ ทำให้มีการพัฒนาการรักษา วิธีการวินิจฉัยโรคซับซ้อนและยุ่งยากเพิ่มขึ้น เทคโนโลยีทางการแพทย์มีความทันสมัยเพิ่มขึ้น มีการปรับกลยุทธ์ในการส่งเสริมสุขภาพของประชาชนอย่างต่อเนื่อง ดังนั้น ระบบการบริการสาธารณสุขไทยจึงต้องการ

บุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ มีทักษะเฉพาะ และมีทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต³ โดยเฉพาะอย่างยิ่งบุคลากรทางการพยาบาล จำเป็นต้องมีความสามารถพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง เพื่อก้าวทันกับศาสตร์ทางการพยาบาลที่มีการพัฒนาตลอดเวลา และเป้าหมายที่สำคัญ คือ ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี ดังนั้น การเรียนรู้ตลอดชีวิตจึงมีความสำคัญกับวิชาชีพพยาบาล⁴

การเรียนรู้ตลอดชีวิต (lifelong learning) เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นพร้อมกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม การเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต (lifelong learner) จำเป็นต้องมีทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต (lifelong learning skills) การจัดการศึกษาจึงจำเป็นต้องพัฒนานักศึกษาให้เป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต ปลูกฝังให้รักการเรียนรู้ สนุกกับการเรียนรู้ เป็นผู้ใฝ่เรียนรู้ และมีทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต^{5,6} จากการศึกษาที่ผ่านมา พบว่า การเรียนรู้ของนักศึกษามหาวิทยาลัยในสภาพแวดล้อมที่บ้านและชุมชนไม่เอื้อต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต ขาดกิจกรรมและบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ และยังพบว่าการจัดการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัยไม่เอื้อต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตเช่นกัน เนื่องจากสิ่งที่นักศึกษาเรียนรู้ไม่สอดคล้องกับการนำไปใช้ในชีวิตจริง นักศึกษาไม่มีอิสระในการเลือกเรียนรู้ในสิ่งที่ต้องการเรียนรู้ การสอนเน้นเพื่อให้สอบผ่านมากกว่าการนำความรู้ไปใช้จริง⁶ การศึกษาของ Muliira, et al.⁷ ศึกษาการประเมินคุณลักษณะการเรียนรู้ตลอดชีวิตของพยาบาล: กรณีศึกษาโรงพยาบาลแห่งประเทศยูกันดา ผลการศึกษา พบว่า อุปสรรคของการเรียนรู้ตลอดชีวิต ได้แก่ ภาระงานดูแลผู้ป่วยจำนวนมาก ขาดที่ปรึกษา ขาดแหล่งค้นคว้าข้อมูล และขาดทักษะด้านการใช้คอมพิวเตอร์ จากการทบทวนวรรณกรรม พบว่า ส่วนใหญ่เป็นการศึกษาลักษณะหรือองค์ประกอบของการเรียนรู้ตลอดชีวิตและพัฒนาเครื่องมือวัดสมรรถนะการเรียนรู้ตลอดชีวิต^{4,8-13} การศึกษาสมรรถนะการเรียนรู้ตลอดชีวิตของนักศึกษาพยาบาลยังมีน้อยมาก ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาสมรรถนะการเรียนรู้ตลอดชีวิตของนักศึกษาพยาบาล รวมถึงศึกษาปัจจัยส่งเสริมและอุปสรรคต่อการพัฒนา เพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนาสมรรถนะการเรียนรู้ตลอดชีวิตของนักศึกษาพยาบาลต่อไป

คำถามการวิจัย

สมรรถนะการเรียนรู้ตลอดชีวิตของนักศึกษาพยาบาลอยู่ในระดับใด และปัจจัยส่งเสริมและอุปสรรคต่อการพัฒนา

สมรรถนะการเรียนรู้ตลอดชีวิตของนักศึกษาพยาบาล คืออะไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาสมรรถนะการเรียนรู้ตลอดชีวิตของนักศึกษาพยาบาล และเพื่อศึกษาปัจจัยส่งเสริมและอุปสรรคต่อการพัฒนาสมรรถนะการเรียนรู้ตลอดชีวิตของนักศึกษาพยาบาล

รูปแบบการศึกษา

กรอบแนวคิดการวิจัย

การศึกษานี้ใช้กรอบแนวคิดพื้นฐานที่กำหนดคุณลักษณะและทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามแนวคิดทักษะแห่งอนาคตใหม่เพื่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (21st century skills)¹⁴ ร่วมกับการศึกษาจากการทบทวนวรรณกรรมอื่นร่วมด้วย

ในยุศตวรรษที่ 21 ทุกคนต้องมีทักษะของการเรียนรู้ตลอดชีวิต พัฒนาการเองให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต มีความพร้อมในการรู้จักคิด เรียนรู้ทำงาน แก้ปัญหา สื่อสาร และร่วมมือทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ¹⁴ องค์ประกอบหลักเพื่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วยทักษะหลักที่สำคัญ ได้แก่ 1) ทักษะด้านการเรียนรู้และนวัตกรรม เป็นทักษะพื้นฐานที่ทุกคนต้องเรียนรู้เพื่อสามารถก้าวทันโลก 2) ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยี เป็นทักษะเข้าถึงข้อมูลสารสนเทศ สามารถประเมินความน่าเชื่อถือและนำไปใช้อย่างสร้างสรรค์ ถูกต้องตามหลักจริยธรรมและกฎหมาย และ 3) ทักษะด้านชีวิตและการทำงาน ทักษะด้านความยืดหยุ่นและปรับตัว (flexibility and adaptability) การมีความยืดหยุ่น รู้จักการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง และริเริ่มสิ่งใหม่ เป็นผู้เรียนรู้ด้วยตนเอง (self-directed learner) หลักสูตรจึงมุ่งผลิตบัณฑิตพยาบาลให้เป็นผู้ที่สามารถเรียนรู้ตลอดชีวิต จึงจัดการเรียนรู้ให้เกิดผลลัพธ์ที่ดีด้านการเรียนรู้ตลอดชีวิตแก่นักศึกษาพยาบาลสำหรับสมรรถนะการเรียนรู้ตลอดชีวิต ในการศึกษาครั้งนี้ประกอบด้วย^{5,8,14} 1) การแก้ปัญหา (Problem solving) แสดงออกถึงความสามารถในการคิดและตัดสินใจเลือกแนวทางปฏิบัติ โดยใช้เหตุผลและสติในการแก้ไขปัญหาอย่างรอบคอบแทนการใช้อารมณ์ เพื่อให้ปัญหาคลี่คลายไปในทางที่ถูกต้องและเหมาะสม 2) สร้างนวัตกรรม (Innovation) แสดงออกถึงความสามารถในการใช้กระบวนการทางความคิด

อย่างสร้างสรรค์ เพื่อทำให้เกิดสิ่งใหม่ๆ และสามารถถ่ายทอดความคิดออกมาในรูปแบบของความคิด วิธีการ การกระทำ หรือสิ่งประดิษฐ์ 3) มีความร่วมมือและทำงานเป็นทีม (Collaboration & Teamwork) แสดงออกถึงความสามารถในการทำงานร่วมกับบุคคลอื่น ทั้งในบทบาทผู้นำและผู้ตาม โดยสามารถทำงานของตนได้อย่างสมบูรณ์ 4) การสื่อสาร (Communication) แสดงถึงความสามารถในการใช้คำพูด และภาษาท่าทางเพื่อแสดงความรู้สึกนึกคิดของตนได้อย่างเหมาะสมกับสภาพวัฒนธรรมและสถานการณ์ 5) เทคโนโลยีและสารสนเทศ (Information and Technology) แสดงออกถึงความสามารถในการนำเครื่องมือ อุปกรณ์ และเทคโนโลยีดิจิทัลที่มีอยู่ในปัจจุบัน มาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการสื่อสาร การเรียน และการทำกิจกรรม 6) การสืบค้น (Seeking information) แสดงออกถึงความสามารถในการเข้าถึงข้อมูลสารสนเทศ คัดเลือก และคัดกรองข้อมูล เพื่อนำมาใช้ในการเรียนหรือทำงานกลุ่มหรือทำกิจกรรม 7) ความเชื่อและแรงจูงใจในการเรียนรู้ (Learning believe & Motivation) ความคิดหรือการยอมรับการเรียนรู้ตลอดชีวิต มีความสำคัญ กระตุ้นหรือผลักดันให้เกิดพฤติกรรมการเรียนรู้ อย่างต่อเนื่อง และ 8) ความสามารถในการเรียนรู้ (Competency of learning how to learn) แสดงออกถึงความต้องการเรียนรู้และแสวงหาความรู้ที่ตนเองสนใจด้วยวิธีการที่หลากหลาย เพื่อเพิ่มพูนความรู้และทักษะอย่างสม่ำเสมอ ทั้งนี้ การพัฒนาสมรรถนะการเรียนรู้ตลอดชีวิต จำเป็นต้องมีระบบสนับสนุนการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ อันได้แก่ หลักสูตรและการสอน อาจารย์ผู้สอน แหล่งสนับสนุน การเรียนรู้ และสภาพแวดล้อม

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive research) โดยเป็นการวิจัยเชิงปริมาณศึกษาระดับปริญญาตรี และวิจัยเชิงคุณภาพศึกษาปัจจัยส่งเสริมและอุปสรรคต่อการพัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิต ดำเนินการเก็บข้อมูลระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ ถึงเดือนพฤษภาคม 2564

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ นักศึกษาพยาบาลหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 1-4 ปีการศึกษา 2563 กลุ่มตัวอย่างไม่น้อยกว่าร้อยละ 25 ของประชากรทั้งหมด¹⁵ คือไม่น้อยกว่า 197 คน จากนักศึกษาทุกคนที่สมัครใจเข้าร่วมวิจัย การศึกษาครั้งนี้ กลุ่มตัวอย่างจำนวน 536 คน กลุ่มตัวอย่างนักศึกษา

ชั้นปีที่ 1 จำนวน 182 คน นักศึกษาชั้นปีที่ 2 จำนวน 131 คน นักศึกษาชั้นปีที่ 3 จำนวน 101 คน และนักศึกษาชั้นปีที่ 4 จำนวน 122 คน สำหรับการศึกษาระดับปริญญาตรี สัมภาษณ์แบบเจาะลึกนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1-4 จำนวน 20 คนหรือจนข้อมูลอิ่มตัว คัดเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (key informant) แบบลูกโซ่ (snowball sampling technique) การศึกษาครั้งนี้ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญมีจำนวน 23 คน เป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 1 จำนวน 5 คน นักศึกษาชั้นปีที่ 2 จำนวน 5 คน นักศึกษาชั้นปีที่ 3 จำนวน 6 คน และนักศึกษาชั้นปีที่ 4 จำนวน 7 คน

จริยธรรมในการวิจัย

โครงการนี้ ผ่านการรับรองด้านจริยธรรม จากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ สาขาสังคมศาสตร์และพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เมื่อวันที่ 30 พฤศจิกายน 2563 หนังสือรับรอง PSU IRB 2020 - NL 015 และการวิจัยนี้ดำเนินการโดยยึดหลักการพิทักษ์สิทธิ์ของกลุ่มตัวอย่างทุกขั้นตอน ผู้วิจัยเข้าถึงกลุ่มตัวอย่างโดยเจ้าหน้าที่ผู้ประสานงานกลุ่มงานวิชาการ งานหลักสูตรระดับปริญญาตรี ซึ่งแจ้งวัตถุประสงค์และรายละเอียดของการวิจัยแก่นักศึกษาทุกชั้นปี เพื่อป้องกันมิให้คณะผู้วิจัยมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมหรือไม่เข้าร่วม เจ้าหน้าที่ผู้ประสานงานเชิญชวนนักศึกษาเข้าร่วมการวิจัย พร้อมทั้งชี้แจงให้นักศึกษาสามารถสมัครใจเข้าร่วมหรือไม่เข้าร่วม หรือสามารถถอนตัวจากการวิจัยโดยไม่มีผลกระทบต่อผลการเรียน นักศึกษาสามารถสมัครเข้าร่วมวิจัยตามแบบฟอร์มการยินยอมเข้าร่วมโครงการ โดยผ่านระบบ Link เข้า LINE App กลุ่มแต่ละชั้นปี

การเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

1. แบบประเมินสมรรถนะการเรียนรู้ตลอดชีวิต ประกอบด้วย ข้อมูลทั่วไป ได้แก่ เพศ อายุ ชั้นปี เกรดเฉลี่ย รายได้ครอบครัวต่อเดือน เงินที่ได้รับจากผู้ปกครองต่อเดือน สิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ และแบบประเมินสมรรถนะการเรียนรู้ตลอดชีวิต ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรม ประกอบด้วยทักษะ 8 ด้าน จำนวน 48 ข้อ ได้แก่ 1) การแก้ปัญหา 6 ข้อ 2) สร้างนวัตกรรม 5 ข้อ 3) มีความร่วมมือและทำงานเป็นทีม 6 ข้อ 4) การสื่อสาร 5 ข้อ 5) เทคโนโลยีและสารสนเทศ 5 ข้อ 6) การสืบค้น 3 ข้อ 7) ความเชื่อและแรงจูงใจในการเรียนรู้ 12 ข้อ และ ข้อ 8) ความสามารถในการเรียนรู้ 6 ข้อ ลักษณะการตอบเป็น

แบบลิเคิร์ต (Likert rating scale) 5 ระดับ โดยมีค่าตั้งแต่ 1 (ไม่เลย) ถึง 5 (มากที่สุด) การแปลค่าคะแนนเฉลี่ย คือ 0-1.66 หมายถึง มีสมรรถนะการเรียนรู้ตลอดชีวิตระดับต่ำ 1.67-3.33 หมายถึง มีสมรรถนะการเรียนรู้ตลอดชีวิตระดับปานกลาง และ 3.34-5.00 มีสมรรถนะการเรียนรู้ตลอดชีวิตระดับสูง

2. แบบสัมภาษณ์ปัจจัยส่งเสริมและอุปสรรคต่อการพัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิต เป็นแนวคำถามถึงโครงสร้างคำถามปลายเปิด สำหรับการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (in-depth interview) ประกอบด้วย ปัจจัยเกี่ยวกับรูปแบบการจัดเรียนการสอน รูปแบบและวิธีการสอนของอาจารย์ แหล่งสนับสนุนการเรียนรู้ ครอบครัวและเพื่อน กิจกรรมเสริมหลักสูตร ตัวอย่างคำถามเช่น นักศึกษาคิดว่าหลักสูตรได้พัฒนานักศึกษาให้เป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตหรือไม่ อย่างไร เป็นต้น นอกจากนี้ ยังมีอุปสรรคมันทีกเสียง และสมุดจดบันทึก

การตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. การหาค่าความตรงตามเนื้อหา (content validity) ผู้วิจัยดำเนินการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาของแบบประเมินและแบบสัมภาษณ์ โดยผ่านผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน ได้แก่ อาจารย์พยาบาลเชี่ยวชาญด้านการจัดการศึกษาพยาบาล จำนวน 2 ท่าน และอาจารย์ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาการเรียนรู้ตลอดชีวิต จำนวน 1 ท่าน จากนั้นนำผลการพิจารณาแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิเป็นรายชื่อได้ค่า S-CVI/Ave = 0.97 ส่วนแบบสัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิทั้งสามท่านเห็นด้วยกับแนวคำถาม

2. การหาค่าความเที่ยง (reliability) ผู้วิจัยนำแบบประเมินที่ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิไปตรวจสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถามกับนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1-4 รวมจำนวน 30 คน เป็นกลุ่มนักศึกษาคนละกลุ่มกับนักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างและนำมาหาค่า Cronbach's alpha coefficient ได้ค่า 0.94 สำหรับแบบสัมภาษณ์นำไปทดลองใช้กับนักศึกษาจำนวน 3 คน เพื่อทดสอบความชัดเจนและความเข้าใจของข้อคำถาม

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

เมื่อนักศึกษายินดีเข้าร่วมโครงการวิจัย ผู้วิจัยดำเนินการตามระเบียบวิจัยเชิงปริมาณ โดยเจ้าหน้าที่ผู้ประสานงานดำเนินการจัดส่ง Link แบบประเมินถึงกลุ่มตัวอย่าง ผ่าน LINE App กลุ่มแต่ละชั้นปี โดยกลุ่มตัวอย่าง

สามารถทำความเข้าใจเกี่ยวกับแบบประเมินและตอบแบบประเมินผ่านระบบ Link ใช้เวลาประมาณ 20 นาที

ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก ดังนี้ ผู้วิจัยพบอาจารย์ประจำชั้นปี แนะนำตัวและชี้แจงวัตถุประสงค์การวิจัยเชิงคุณภาพ และขอให้อาจารย์ประจำชั้นปีเสนอรายชื่อผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 1 คน จากนั้น ผู้วิจัยสอบถามความสมัครใจเข้าร่วมให้ข้อมูล หากสมัครใจเข้าร่วมผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก ตามแนวคำถาม โดยขออนุญาตจดบันทึกและบันทึกเสียง ใช้เวลาประมาณ 30 นาที เมื่อสัมภาษณ์เสร็จ ผู้วิจัยขอให้เสนอรายชื่อผู้เหมาะสมเป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนต่อไป และดำเนินการเช่นเดียวกันจนข้อมูลอิ่มตัว

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ก่อนวิเคราะห์นำข้อมูลไปทดสอบการกระจาย ผลการทดสอบการกระจายเป็นโค้งปกติ ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) มีขั้นตอนดังนี้ 1) ตรวจสอบข้อมูล 2) ตีความข้อมูลและให้รหัส 3) จัดหมวดหมู่ข้อมูล 4) หาความสัมพันธ์เชื่อมโยง และ 5) วิเคราะห์สรุปแก่นสาระสำคัญ¹⁶

ผลการวิจัย

ข้อมูลทั่วไป

กลุ่มตัวอย่าง 536 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 91.80) เป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 1 จำนวน 182 คน (ร้อยละ 33.90) นักศึกษาชั้นปีที่ 2 จำนวน 131 คน (ร้อยละ 24.40) นักศึกษาชั้นปีที่ 3 จำนวน 101 คน (ร้อยละ 18.80) และนักศึกษาชั้นปีที่ 4 จำนวน 122 คน (ร้อยละ 22.80) อายุส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 19-22 ปี (ร้อยละ 88.10) เกรดเฉลี่ยสะสมส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 3.01-3.50 (ร้อยละ 49.60) รองลงมามากกว่า 3.51 (ร้อยละ 41.90) ส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือน 2,000-4,000 บาท (ร้อยละ 45.30) รองลงมาไม่มีรายได้ต่อเดือน 4,001-6,000 บาท (ร้อยละ 36) สิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ที่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มี Smartphone, iPad/Tablet และ Computer notebook (ร้อยละ 45.10) รองลงมาไม่มี Smartphone และ iPad/Tablet (ร้อยละ 19.90)

ระดับสมรรถนะการเรียนรู้ตลอดชีวิตของกลุ่มตัวอย่างนักศึกษาพยาบาล

ผลการศึกษา พบว่า โดยภาพรวมสมรรถนะการเรียนรู้ตลอดชีวิตของกลุ่มตัวอย่างมีค่าคะแนนอยู่ในระดับสูง (M = 4.1, SD = .41) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มี

ระดับสมรรถนะอยู่ในระดับสูงสุด ได้แก่ ด้านความร่วมมือและการทำงานเป็นทีม ($M = 4.4$, $SD = .49$) รองลงมา ได้แก่ ด้านเทคโนโลยีและสารสนเทศ ($M = 4.3$, $SD = .52$) ส่วนด้านที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยน้อยสุด ระดับสมรรถนะอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ด้านการสร้างนวัตกรรม ($M = 3.2$, $SD = .74$) เมื่อพิจารณาในระดับสมรรถนะแต่ละชั้นปี พบว่ากลุ่มตัวอย่างนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ระดับสมรรถนะอยู่ในระดับสูงสุด ได้แก่ ด้านเทคโนโลยีและสารสนเทศ ($M = 4.4$, $SD = .50$) และด้านความร่วมมือและการทำงานเป็นทีม ($M = 4.4$, $SD = .51$) ส่วนกลุ่มตัวอย่างนักศึกษาชั้นปีที่ 2 ถึง 4 ระดับสมรรถนะอยู่ในระดับสูงสุด ได้แก่ ด้านความร่วมมือและการทำงานเป็นทีม ($M = 4.4$, $SD = .52$, $M = 4.3$, $SD = .43$ และ $M = 4.4$, $SD = .49$ ตามลำดับ) ส่วนระดับสมรรถนะของกลุ่มตัวอย่างนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ถึง 4 ด้านที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยน้อยสุด ระดับสมรรถนะอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ด้านการสร้างนวัตกรรม ($M = 3.2$, $SD = .71$, $M = 3.31$, $SD = .76$, $M = 3.4$, $SD = .73$ และ $M = 3.2$, $SD = .78$ ตามลำดับ) ดังตาราง 1

ด้านปัจจัยส่งเสริมและอุปสรรคต่อการพัฒนาสมรรถนะการเรียนรู้ตลอดชีวิตของกลุ่มตัวอย่างนักศึกษาพยาบาล

ผลการศึกษา พบว่า ปัจจัยส่งเสริมการพัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิต ได้แก่ 1) การออกแบบการสอนของอาจารย์ผู้สอน 2) สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ 3) ความกระตือรือร้นและตั้งใจของนักศึกษา 4) กำลังใจจากคนรอบข้าง 5) การเป็นแบบอย่างของอาจารย์ผู้สอน 6) ความสามารถอ่านและเข้าใจภาษาอังกฤษ และ 7) พัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างเป็นระบบ ส่วนอุปสรรคต่อการพัฒนา ได้แก่ ความเหนื่อยล้าและการจัดการกับเวลา ดังมีรายละเอียดปัจจัยส่งเสริม ดังนี้

1. การออกแบบการสอนของอาจารย์ผู้สอน
ผลจากการศึกษา พบว่า การขึ้นฝึกปฏิบัติบนหอผู้ป่วย เป็นวิธีการสอนที่พัฒนาสมรรถนะการเรียนรู้ตลอดชีวิตมากที่สุด รองลง คือ การฝึกวิเคราะห์สถานการณ์ และเรียนรู้กับเพื่อน มีรายละเอียด ดังนี้

1) การขึ้นฝึกปฏิบัติบนหอผู้ป่วย กลุ่มตัวอย่างทุกคนมีความคิดเห็นว่าการขึ้นฝึกปฏิบัติบนหอผู้ป่วยเป็นรูปแบบการสอนที่พัฒนาสมรรถนะการเรียนรู้ตลอดชีวิตมากที่สุด การได้เรียนรู้กับผู้ป่วยจริง ประกอบกับอาจารย์ผู้สอนมักพูดย้ำเสมอว่า สิ่งที่สำคัญที่สุดในการดูแลผู้ป่วย

คือ “ความปลอดภัย” ดังนั้น เมื่อผู้เรียนฝึกปฏิบัติกับผู้ป่วยจริง ทำให้ผู้เรียนต้องศึกษาค้นคว้าหาความรู้ ผลการศึกษา ยังพบว่า ขณะฝึกปฏิบัติกับผู้ป่วย อาจารย์ผู้สอนมักสอนให้ผู้เรียนสังเกตและสงสัย มักใช้คำถามที่กระตุ้นให้ผู้เรียนต้องคิดและค้นหาคำตอบเสมอจนผู้เรียนปฏิบัติตามจนเป็นนิสัย เช่น “เอ๊ะ...ทำไมผู้ป่วย...” “มี Evidence based อะไรมา support” เป็นต้น คำถามเหล่านี้ทำให้ผู้เรียนฝึกคิดและค้นคว้าตลอดเวลา ดังตัวอย่างคำพูด

“การไป ward สถานการณ์จริง เราต้องเรียนรู้ เราจะทำให้ผู้ป่วยเค้าแย่งหรือดีขึ้นได้ทำให้เรากระตุ้นตัวเอง ทำให้เราต้องเรียนรู้ ถ้าไม่เรียนรู้ ไม่ได้” (code3-3)

“เวลาขึ้น ward อาจารย์ก็จะจับตามสิ่งที่เราไม่เคยเอ๊ะ หรือสงสัยเลย แต่อาจารย์จะถาม ถาม คือฝึกให้เราสังเกต สงสัย เอ๊ะ เอ๊ะ ให้เรา เหมือนกับที่เราคิดเป็นนิสัยไปแล้ว...” (code4-4)

2) การฝึกวิเคราะห์สถานการณ์ พบว่า การฝึกวิเคราะห์สถานการณ์สามารถพัฒนาสมรรถนะการเรียนรู้ตลอดชีวิตอาจฝึกวิเคราะห์จากแบบฝึกหัด จากสถานการณ์จำลองเสมือนจริง หรือจากโปรแกรม Simulation scenario online ทำให้ผู้เรียนได้ฝึกการวิเคราะห์ การตัดสินใจ และฝึกคิดอย่างเป็นระบบ อีกทั้งยังทำให้ความเครียดลดลง ลดความตื่นเต้นและเพิ่มความมั่นใจก่อนฝึกปฏิบัติบนหอผู้ป่วย ดังตัวอย่างคำพูด

“...ตอนนี้ก็มี หุ่น SIM MOM หนูว่ามันดีมากๆเลย... มันเสมือนจริงมากขึ้น ทำให้เราเห็นการคลอดที่ชัด เห็นกลไก พอไปทำคลอดจริงมันลดความตื่นเต้น มันเหมือนกับที่เราเห็นมาก่อนเลย...” (code3-3)

“...การเรียน sim ก่อนขึ้น ward ทำให้เราได้เรียนรู้โรค มาก่อนบ้างแล้ว พอขึ้น ward เราก็อามีพื้นฐานเรื่องนั้น” (code3-5)

3) เรียนรู้กับเพื่อน ผลการศึกษา พบว่า การเรียนเป็นกลุ่มย่อย ทำให้เรียนรู้การทำงานกับเพื่อน ฝึกการยอมรับซึ่งกันและกัน ยังได้ประสบการณ์เรียนรู้จากเพื่อน ฝึกความรับผิดชอบงานของกลุ่ม เช่นเดียวกับการขึ้นฝึกปฏิบัติบนหอผู้ป่วย อาจารย์ผู้สอนมักจัดให้ผู้เรียนแลกเปลี่ยนเรียนรู้การดูแลผู้ป่วย การที่อาจารย์ผู้สอนมอบหมายให้ทำงานกลุ่ม ศึกษากับเพื่อน ฝึกคิดและแก้ปัญหาจากงาน

กลุ่มนั้น วิธีการเหล่านี้ช่วยพัฒนาทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต ดังตัวอย่างคำพูด

“...มอบหมายงานให้ทำงานกับเพื่อนเรียนรู้วิธีคิด ของเพื่อนพัฒนาการเรียนรู้ด้วยกัน...” (code4-4)

“...เราได้ศึกษาupdate ความรู้จากคนไข้ อาจารย์เปิด กว้างให้ นักศึกษา มีการ share ความรู้ มา debate กัน จากการทำเราไปค้นคว้า...” (code4-2)

2. สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ ผลการศึกษา พบว่า สภาพแวดล้อมที่สำคัญสิ่งแรก คือ การมี Wi-Fi ที่เสถียรและไว สามารถสืบค้นและเข้าถึงข้อมูลสะดวกตลอด 24 ชั่วโมง สามารถเชื่อมต่อเครือข่าย internet ได้ตลอดเวลา และไม่ต้องเสียเงินค่า Wi-Fi สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ให้มีความ น่าสนใจ สนุกที่จะเรียนรู้ ฝึกทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ การสืบค้น ผู้เรียนสามารถเรียนรู้กับสื่อการสอนออนไลน์ ดังตัวอย่างคำพูด

“...ส่วนใหญ่ก็ค้นทาง net ทำให้เกิดความกระตือรือร้นให้ เข้าถึงข้อมูลมากขึ้น...เราอยากรู้กว้างมากขึ้น...ถ้าเราใช้ internet อย่างถูกต้อง ก็จะเกิดประโยชน์” (code 1-2)

นอกจากนี้ การจัดอาคารเรียน ห้องเรียน หอพัก นักศึกษาพยาบาลเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ส่งเสริมการพัฒนา สมรรถนะของผู้เรียนเช่นเดียวกัน ผลการศึกษา พบว่า ขนาดของห้องเรียนที่เหมาะสม ไม่ใหญ่จนเกินไป จำนวน ผู้เรียนจำนวนที่พอเหมาะ การมีห้องเรียนใหญ่และจำนวน ผู้เรียนมากมีผลต่อความสนใจเรียนรู้ โดยเฉพาะถ้าต้องนั่ง เรียนช่วงกลางและหลังห้อง นอกจากนี้ หอพักนักศึกษา พยาบาล ควรจัดให้มีห้องทำงานหรือห้องประชุมกลุ่มย่อย และห้องปฏิบัติการพยาบาลสำหรับฝึกด้วยตนเอง ทั้งนี้ การเรียนในห้องพักหอพักนักศึกษาพยาบาลไม่เหมาะสม ทำให้ไม่ตั้งใจเรียน ดังตัวอย่างคำพูด

“...สิ่งแวดล้อมก็มีผลมาก...อย่างเรียน online ตอนนี้ สิ่งแวดล้อมไม่โอเค เหมาะกับการนอนมากกว่า ที่หอมีเฉพาะ โต๊ะและเตียง ซึ่งส่วนใหญ่ก็จะเรียนบนเตียง นอนดีกว่า ...”(code 3-5)

3. ความกระตือรือร้นและตั้งใจของนักศึกษา การพัฒนาเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตนั้นย่อมขึ้นกับตัวของ ผู้เรียนเอง ผู้เรียนต้องเป็นผู้ใฝ่รู้ อยากเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ ชอบ ตั้งคำถามให้กับตัวเอง มีความมุ่งมั่นที่จะเรียนรู้ เป็นคนไม่ หยุดหนึ่ง สนใจสิ่งแวดล้อม ช่างสังเกต กล้าที่จะเปลี่ยนแปลง มีมุมมองกว้าง สนุกกับการเรียนรู้ ดังตัวอย่างคำพูด

“...การเรียนรู้สิ่งรอบตัวเราก็จำเป็น การเรียนรู้อื่นๆ ก็มีการ update ด้วย เช่น การ update เทคโนโลยี บางครั้งมีอะไร ใหม่ๆ ขึ้นมา เราหยุดนิ่งไม่ได้ ถ้าเราไม่ค้นคว้าหาความรู้ เราก็จะเป็นคนด้อยโอกาสในการเรียนรู้” (code4-2)

ผลการศึกษา ยังพบว่า ผู้เรียนตระหนักว่าพยาบาล ต้องทำงานกับชีวิตคน ต้องทำงานร่วมกับทีมสุขภาพ พยาบาล จำเป็นต้องเรียนรู้ตลอดเวลา ต้องพัฒนาตนเอง เพื่อการดูแล ผู้ป่วยอย่างมีคุณภาพ ดังตัวอย่างคำพูด

“...เราก็คอยเตือนตัวเอง ว่าทำงานกับชีวิตคน ต้องคอย หาความรู้ อะไรที่ใหม่ๆ อะไรที่ดีที่สุดก็ต้องหามา เพื่อ ปฏิบัติต่อผู้ป่วยที่เราเจอ...คอย update ความรู้ เอาความ รู้ที่ดีที่สุดไปใช้ดูแลผู้ป่วย” (code4-4)

“...อนาคต เราต้องเป็น team lead เราต้องนำ PN หรือ ผู้ช่วยดูแลผู้ป่วย...” (code4-5)

4. กำลังใจจากคนรอบข้าง กำลังใจจากอาจารย์ ผู้สอน เพื่อนและครอบครัวทำให้เกิดพลังใจ เสริมแรงใน การศึกษา ผลการศึกษา พบว่า กำลังใจจากอาจารย์ผู้สอน เป็นแรงเสริมที่ผู้เรียนต้องการ ดังเช่น คำพูด น้ำเสียง คำชม การแสดงออกถึงความเข้าใจของผู้เรียน นอกจากนี้ ความไว้วางใจจากอาจารย์ผู้สอนที่มีต่อผู้เรียนเป็นอีกกำลังใจ ที่ทำให้ผู้เรียนเกิดพลังในการพยายามศึกษาอย่างเต็มที่ ดังตัวอย่างคำพูด

“...ตัวอาจารย์ ก็จะมีผลมาก ...ถ้าอาจารย์ชม ก็รู้สึกว่ามัน อาจารย์ชม เป็นแรงเสริม ทำให้กลับไปอ่านอีก เพื่อที่จะให้ พรุ้งนี้อาจารย์ชมอีก...” (code3-5)

“...อาจารย์ที่เข้าใจในวัยของนักศึกษา ทำให้เรารู้สึกสบาย free ตัวเอง อยากให้ห่วงเราอย่างห่างๆ ”(code4-2)

สำหรับกำลังใจจากเพื่อนนั้น การมีเพื่อนคอยพูด ให้กำลังใจ ให้การช่วยเหลือเมื่อมีปัญหา หรือร่วมเรียนด้วยกัน ช่วยให้เกิดแรงใจ พลังต่อสู้ ไม่ท้อแท้ ส่วนครอบครัวเป็น กำลังใจที่สำคัญเช่นกัน สร้างพลังให้ผู้เรียนอดทน ขยันและ ตั้งใจเรียน ดังตัวอย่างคำพูด

“เพื่อนเป็นแรงสนับสนุนให้เรา เหมือนกับช่วยกันเรียนรู้ ด้วยกัน ช่วยกันเรียน ตักกัน มีข้อมูลใหม่มานะ เรามาพูด คู่กันใหม่” (code2-3)

“โทรไปก็ได้รับกำลังใจ พ่อกับแม่โทรหา ถามว่า “เป็น ไรบ้าง” เป็นคำที่มีความหมายเยอะมาก ไม่ได้แล้วนะ เราต้องสู้...” (code1-3)

5. การเป็นแบบอย่างของอาจารย์ผู้สอน การที่มีโอกาสได้เรียนรู้กับอาจารย์ผู้สอนที่มีความสามารถที่หลากหลาย ทั้งความรู้ ปฏิบัติพยาบาล ใช้เทคโนโลยีสอนหนังสือให้อิสระแก่ผู้เรียนในการเรียนรู้ อีกทั้งมีบุคลิกดี พูดจาไพเราะ ทำให้ผู้เรียนประทับใจและกระตือรือร้นใฝ่เรียนรู้อีก นอกจากนี้ การที่มีอาจารย์ผู้สอนจบการศึกษาจากต่างประเทศและพูดภาษาอังกฤษทำให้ผู้เรียนอยากเก่งภาษาอังกฤษเหมือนอาจารย์ผู้สอน ดังตัวอย่างคำพูด

“...อาจารย์แต่ละท่านก็มีจุดเน้นแตกต่างกันทำให้เรารู้สึกมีความสุข อาจารย์ปลุกฝังเราว่าต้องทำอย่างมีสติ คิดว่าจะทำอะไรต่อไป คิดเป็นขั้นตอน อยากทำได้เหมือนอาจารย์...” (code4-2)

“อาจารย์ที่จบต่างประเทศ กลับมาสอนเราก็จะ speak English ทำให้เราอยากเก่งเหมือนกับอาจารย์...ทำให้เรากระตุ้นตัวเอง ต้อง update ภาษาอังกฤษบ้างนะ...” (code4-4)

6. ความสามารถอ่านและเข้าใจภาษาอังกฤษ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า ผู้เรียนที่มีความเข้าใจด้านภาษาอังกฤษจะสามารถเรียนรู้ได้ดีขึ้น เนื่องจากการเรียนพยาบาลมักมีศัพท์เทคนิคเป็นภาษาอังกฤษ อีกทั้งการศึกษากับเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ต่างๆ มักเป็นภาษาอังกฤษ การเรียนรู้ผ่านระบบออนไลน์ ตำรา หรือบทความวิจัยมักเป็นภาษาอังกฤษ ต้องมีทักษะการอ่าน นอกจากนี้ ผู้เรียนยังมีโอกาสดูแลผู้ป่วยต่างชาติ ดังนั้น จำเป็นต้องเข้าใจภาษาอังกฤษ ดังตัวอย่างคำพูด

“...เรื่อง skill ภาษาอังกฤษก็มีส่วนสำคัญ...อาจไม่ใช่เรื่อง paper อย่างเดียว อย่างเช่น หนูดูเรื่องการผ่าตัด มันก็เป็นภาษาอังกฤษ ...” (code3-3)

“...การสื่อสารในการทำงานบางที่ต้องเจอต่างชาติมา เราก็ต้องสื่อสารภาษาอังกฤษ การเรียนพยาบาลส่วนใหญ่จะเป็นภาษาอังกฤษ ศัพท์ก็เป็นภาษาอังกฤษ” (code1-2)

7. พัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างเป็นระบบ ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างหนึ่งรายหนึ่งมีความคิดเห็นว่า การพัฒนาผู้เรียนให้มีสมรรถนะการเรียนรู้ตลอดชีวิตนั้น ควรพัฒนาอย่างเป็นระบบ โดยหลักสูตรกำหนดเป้าหมายและวิธีการพัฒนาอย่างชัดเจน กำหนดบทบาทและหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องให้ชัดเจน เช่น อาจารย์ผู้สอน เจ้าหน้าที่ ผู้เรียน เป็นต้น เปิดโอกาสให้ผู้เรียนร่วมวางแผนพัฒนา ดังตัวอย่างคำพูด

“...ต้องช่วยกันพัฒนา...อาจารย์ก็ต้องเห็นความสำคัญ...บอกนักศึกษาตั้งแต่ปี 1 ว่าสิ่งที่ต้องการคืออะไร...เราควรตั้งเป้าหมายร่วมกัน งานป.ตรี จะสนับสนุนส่วนไหน อาจารย์สนับสนุนส่วนไหน มหาลัยส่วนไหน...มันต้องช่วยกันทั้งระบบ” (code4-5)

ส่วนอุปสรรคต่อการพัฒนาสมรรถนะการเรียนรู้ตลอดชีวิต ได้แก่ ความเหนื่อยล้า และการจัดการกับเวลา มีรายละเอียด ดังนี้

1. ความเหนื่อยล้า การเรียนพยาบาลค่อนข้างหนัก โดยเฉพาะช่วงฝึกปฏิบัติที่โรงพยาบาล ผู้เรียนต้องศึกษาข้อมูลของผู้ป่วย เตรียมวางแผนการพยาบาล ค้นคว้าเพื่อตอบคำถามอาจารย์ผู้สอนหรือพี่พยาบาล ต้องตื่นตั้งแต่เช้า ฝึกปฏิบัติทั้งวัน ทำให้รู้สึกเหนื่อยล้า ไม่อยากค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม เช่นเดียวกับการเรียนทฤษฎี อาจารย์ผู้สอนมักมอบหมายงานให้ศึกษาด้วยตนเองทั้งเป็นงานกลุ่มและเดี่ยว นำเสนอและเขียนรายงานส่ง ทำให้ผู้เรียนต้องทำงานอย่างหนัก ดังตัวอย่างคำพูด

“...เหนื่อย เรียนมาทั้งวัน ก็ทำให้ไม่อยากค้นคว้า” (code 4-6)

“...ถ้าเราไปเจอ case ยากมาแต่เรารู้สึกว่าหาเท่าไรก็หาไม่เจอ เราก็รู้สึกเหนื่อยแล้ว ไม่อยากหา อยากพักผ่อน...” (code 3-3)

2. การจัดการกับเวลา ปัญหาคือการจัดการกับเวลาเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาเช่นกัน ตารางเรียนที่ค่อนข้างแน่น การมอบหมายงานและกำหนดส่งแต่ละวิชามักเป็นช่วงเวลาเดียวกันหรือใกล้เคียงกัน ทำให้มีเวลาศึกษาค้นคว้าไม่เต็มที่ ช่วงที่มีภาระระบาดเชื้อไวรัสโควิด-19 ผู้เรียนต้องขึ้นฝึกปฏิบัติอย่างต่อเนื่องทำให้ไม่มีเวลาอ่านหนังสือเตรียมตัวขึ้นฝึกปฏิบัติ ดังตัวอย่างคำพูด

“เรื่องงานกลุ่ม ทุกๆ วิชาอาจารย์ทุกท่านก็จะส่งงานกลุ่ม ซึ่งเราต้องทำตลอด มันคือการเรียนรู้แหละ แต่รู้สึกว่าบางช่วงอาจจะเยอะไป” (code 4-4)

“...เหมือนช่วงที่ฝึก เราต้องส่งงานทุกวัน และมันจะมีคำถามที่เราต้องหาทุกวันเหมือนกัน เราก็มีใหม่เราต้องใช้เวลาในการหาความรู้ใหม่ๆ...” (code 4-5)

“...เรียนทฤษฎีไปพร้อมปฏิบัติ การฝึกปฏิบัติ เราก็มีงานแล้วมาเรียนทฤษฎีอีก ทำให้ไม่รู้จะแบ่งอย่างไรแล้ว

ทั้งเรียน ทั้งชั้น ward งานก็เยอะ หนักก็กังวลจะแบ่ง
เวลาไม่ทันด้วย...งานก็ต้องส่ง สอบก็ต้องสอบ..."
(code 3-5)

การอภิปรายผลการวิจัย

ระดับสมรรถนะการเรียนรู้ตลอดชีวิตของกลุ่ม
ตัวอย่างชั้นปีที่ 1-4

ผลการศึกษา พบว่า การรับรู้สมรรถนะการเรียนรู้
ตลอดชีวิตของกลุ่มตัวอย่างนักศึกษาชั้นปีที่ 1-4 โดยภาพรวม
มีระดับสมรรถนะอยู่ในระดับสูง ($M = 4.1$, $SD = .41$)
อีกทั้ง ผลการศึกษายังพบว่า สมรรถนะการเรียนรู้ตลอด
ชีวิตรายด้าน 7 จาก 8 ด้าน อยู่ในระดับสูงเช่นกัน ทั้งนี้
เนื่องจาก กลุ่มตัวอย่างเรียนรู้เนื้อหาความรู้และประสบการณ์
ตามโครงสร้างหลักสูตร ผ่านกิจกรรมการเรียนการสอนที่
หลากหลาย นอกจากนี้ ยังได้เรียนรู้ผ่านระบบออนไลน์
ใช้โปรแกรมต่างๆ เรียนรู้ด้วยตนเอง เรียนรู้ร่วมกับเพื่อน
กระบวนการเรียนรู้เหล่านี้เป็นการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ซึ่งเน้น
กระบวนการเรียนรู้มากกว่าเนื้อหาวิชา ถือว่าเป็นการเรียนรู้
ที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียน ทำให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้
วิธีการเรียนด้วยตนเอง (learning how to learn)¹⁷
อีกทั้งยังได้รับการพัฒนาทักษะทางปัญญาและทักษะทาง
สังคมทำให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ตลอดชีวิต¹⁸ ดังนั้น กลุ่ม
ตัวอย่างจึงประเมินสมรรถนะการเรียนรู้ตลอดชีวิตอยู่ใน
ระดับสูง รวมทั้งประเมินรายด้าน 7 จาก 8 ด้าน อยู่ในระดับสูง
เช่นกัน อย่างไรก็ตาม ผลการศึกษา พบว่า ด้านการสร้าง
นวัตกรรม มีค่าคะแนนอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับ
หลายการศึกษามากพบว่าทักษะด้านการสร้างสรรค์และ
นวัตกรรมของนักศึกษาพยาบาลมีค่าคะแนนระดับปานกลาง
ถึงต่ำ¹⁹⁻²¹ ทั้งนี้เนื่องจาก การจัดการเรียนรู้ส่วนใหญ่เน้น
การค้นหาวิธีการแก้ปัญหาสุขภาพของผู้ใช้บริการและชุมชน
โดยนำผลการวิจัยหรือหลักฐานเชิงประจักษ์มาประยุกต์
ใช้แก้ปัญหาสุขภาพมากกว่าฝึกการสร้างนวัตกรรมทาง
การพยาบาล โดยใช้กระบวนการวิทยาศาสตร์ทางการวิจัย
จึงทำให้นักศึกษาพยาบาลทุกชั้นปีประเมินสมรรถนะด้านนี้
อยู่ในระดับปานกลาง อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่าผลการศึกษา
พบว่า สมรรถนะการเรียนรู้ตลอดชีวิตด้านความสามารถใน
วิธีการเรียนรู้ ด้านการแก้ปัญหา และด้านการสื่อสารอยู่ใน
ระดับสูง แต่เป็นคะแนนระดับสูงค่อนข้างต่ำ ($M = 3.8$, SD
 $= .61$, $M = 3.9$, $SD = .44$ และ $M = 3.9$, $SD = .60$
ตามลำดับ) ดังนั้นหลักสูตรจึงควรส่งเสริมพัฒนาสมรรถนะ
ทั้งสามด้านนี้ควบคู่ไปด้วย เนื่องจากการพัฒนาสมรรถนะ

ด้านการสร้างสรรค์และนวัตกรรม ผู้เรียนจำเป็นต้องมีความรู้
ใฝ่เรียนรู้ตลอดเวลา สามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง ทำงานเป็นทีม
ติดต่อสื่อสาร ใช้เทคโนโลยีสื่อสาร ผู้เรียนยังต้องเป็นผู้มี
ความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ สนุกกับการแก้ปัญหาและ
พัฒนาสิ่งใหม่ๆ ที่ท้าทาย จึงทำให้เกิดสมรรถนะด้านการ
สร้างสรรค์และนวัตกรรม ช่วยให้ผู้เรียนสามารถรับมือกับ
การเปลี่ยนแปลงในอนาคตได้⁵

ปัจจัยส่งเสริมและอุปสรรคต่อการพัฒนาสมรรถนะ
การเรียนรู้ตลอดชีวิต

ผลการศึกษา พบว่า การออกแบบการสอนของ
อาจารย์ผู้สอนเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาสมรรถนะการ
เรียนรู้ตลอดชีวิตมากที่สุด ผลการศึกษายังพบว่า การเรียน
รู้โดยวิธีการขึ้นฝึกปฏิบัติบนหอผู้ป่วย การฝึกวิเคราะห์ และ
การเรียนรู้กับเพื่อนเป็นสามวิธีการที่พัฒนาสมรรถนะการ
เรียนรู้ตลอดชีวิตมากที่สุด ทั้งนี้ เนื่องจากการออกแบบ
รูปแบบกิจกรรมการสอนเหล่านี้ จัดเป็นการเรียนรู้เชิงรุก
ซึ่งเป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง
และการมีส่วนร่วมของผู้เรียน¹⁷ และเป็นการเรียนรู้จากสภาพ
ความเป็นจริง (authentic learning) ทำให้ผู้เรียนผ่าน
กระบวนการคิดวิเคราะห์ สามารถเชื่อมโยงองค์ความรู้ใน
การตัดสินใจแก้ปัญหาจากสถานการณ์จริง ปัญหาที่เกิดขึ้น
จริง มีอิสระในการเลือกศึกษาที่ผู้เรียนสนใจ ฝึกการสื่อสาร
การเรียนรู้ร่วมกันและการยอมรับซึ่งกันและกันการศึกษา
ด้วยตนเอง การใช้เทคโนโลยี รวมถึงการพัฒนาด้าน
จริยธรรม⁵ ซึ่งเป็นทักษะจำเป็นต่อการเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต

สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่มีระบบ Wi-Fi ที่เข้าถึง
ได้ง่าย เสถียร และ Free Wi-Fi เป็นปัจจัยส่งเสริมที่สำคัญ
เช่นกัน ทั้งนี้ เนื่องจาก ผู้เรียนยุคเจนเอเรชั่นแซด (generation
Z) มักชอบใช้คอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีใหม่ๆ อยู่ตลอดเวลา
ใช้สมาร์ตโฟน สื่อสาร²² ประกอบกับยุคศตวรรษที่ 21 นี้
ถือเป็นยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงทางสังคมหลายด้านเป็น
อย่างมาก ด้านสุขภาพของคนในสังคม ลักษณะผู้เรียน
เปลี่ยนแปลงจากเดิม การเข้าถึงความรู้และเทคโนโลยี
การจัดการเรียนการสอนจำเป็นต้องมีการเรียนผ่านระบบ
ออนไลน์ และจากสถานการณ์ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19
มีมาตรการเว้นระยะห่าง (social distance) ทำให้เกิดการ
ขับเคื่อนการสอนผ่านระบบออนไลน์อย่างมาก²³ ดังนั้น
ระบบ Wi-Fi จึงมีความสำคัญ สามารถทำให้เทคโนโลยี
เปิดโลกแห่งการเรียนรู้แก่ผู้เรียน อย่างเท่าเทียม นอกจากนี้
การมีสภาพแวดล้อมด้านจิตวิทยาที่ดี ได้แก่ กำลังใจจากคน

รอบข้างและการเป็นแบบอย่างของอาจารย์ผู้สอน เนื่องจากการมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างอาจารย์ผู้สอน เพื่อน และครอบครัว ทำให้เกิดแรงบันดาลใจในการเรียนรู้ ใฝ่เรียนรู้ มีกำลังใจ เกิดความสุขและสนุกในการเรียนรู้ อาจารย์ผู้สอนที่เป็นต้นแบบของพฤติกรรมที่เป็นที่การยอมรับและเข้าใจ ความแตกต่างของผู้เรียน สามารถใช้เทคโนโลยีออกแบบการสอนนั้น สามารถกระตุ้นผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้

ปัจจัยด้านตัวผู้เรียน เป็นอีกปัจจัยที่ส่งเสริมสมรรถนะการเรียนรู้ตลอดชีวิต ผลการศึกษาพบว่า ความกระตือรือร้นและตั้งใจของผู้เรียน ความสามารถอ่านและเข้าใจภาษาอังกฤษ มีความสำคัญต่อการพัฒนาสมรรถนะการเรียนรู้ตลอดชีวิต สามารถเปลี่ยนแปลงภายในตัวผู้เรียนให้เป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต สอดคล้องการศึกษาของ Armpen, et al.²⁴ พบว่า นักศึกษาที่มีความพร้อมในการเรียนรู้ ใฝ่รู้กระตือรือร้น มีความรับผิดชอบ ฟังตนเองในการค้นหาความรู้ รู้จักการสืบเสาะ แสวงหาความรู้ มีทักษะในการทำงานร่วมกับผู้อื่น มีความคิดอย่างเป็นระบบ และสามารถใช้ภาษาสากลได้อย่างดี จะตอบสนองต่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

อย่างไรก็ตาม ผลการศึกษายังพบว่า อุปสรรคต่อการพัฒนา ได้แก่ ความเหนื่อยล้าและการจัดการกับเวลา ทั้งนี้ เนื่องจากการจัดการเรียนรู้แก่ผู้เรียนเป็นการเรียนรู้เชิงรุกที่มีกิจกรรมหลากหลาย เน้นการค้นคว้าสืบค้นข้อมูลและการศึกษาด้วยตนเอง อีกทั้งยังมีการมอบหมายงานเป็นกลุ่ม ผู้เรียนต้องใช้เวลานานในการศึกษา จากปัญหาการอ่านและเขียน การเรียนผ่านระบบออนไลน์ หรือมีภาระงานมาก ประกอบกับผู้เรียนมีปัญหาจัดการกับเวลา พักผ่อนไม่เพียงพอ จึงทำให้เกิดความเหนื่อยล้า ส่งผลให้เกิดความท้อแท้ ไม่มีความสุขและสนุกกับการเรียนรู้

ข้อจำกัดของการศึกษา

การศึกษาคั้งนี้ เป็นการประเมินตนเองของนักศึกษาพยาบาล ปีการศึกษา 2563 จึงอาจมีข้อจำกัดในการนำผลการวิจัยเป็นข้อมูลพื้นฐานไปใช้ในเวลาต่อมา เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงในยุคปัจจุบันเกิดขึ้นเร็วมาก รวมทั้งการศึกษานี้ศึกษาเฉพาะนักศึกษาพยาบาลในมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์เท่านั้น จึงอาจเป็นข้อจำกัดในการเป็นตัวแทนต่อนักศึกษาในสถาบันอื่นๆ ที่มีบริบทต่างๆ แตกต่างกัน

สรุป

สมรรถนะการเรียนรู้ตลอดชีวิตของนักศึกษาพยาบาลโดยภาพรวมอยู่ในระดับสูง ทั้งนี้ สมรรถนะรายด้าน ได้แก่ ด้านความร่วมมือและการทำงานเป็นทีม ด้านเทคโนโลยี

และสารสนเทศ ด้านการสืบค้นข้อมูล ด้านความเชื่อและแรงจูงใจในการเรียนรู้ ด้านการแก้ปัญหา ด้านการสื่อสาร และด้านความสามารถในวิธีการเรียนรู้อยู่ในระดับสูง เช่นกัน ส่วนสมรรถนะด้านสร้างนวัตกรรมอยู่ในระดับปานกลาง ปัจจัยส่งเสริมการพัฒนาสมรรถนะของนักศึกษา ได้แก่ การออกแบบการสอนของอาจารย์ผู้สอน สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ ความกระตือรือร้นและตั้งใจของผู้เรียน กำลังใจจากครอบครัว การเป็นแบบอย่างของอาจารย์ผู้สอน ความสามารถอ่านและเข้าใจภาษาอังกฤษ และพัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างเป็นระบบ ส่วนอุปสรรคต่อการพัฒนา ได้แก่ ความเหนื่อยล้าและการจัดการกับเวลา

ข้อเสนอแนะและการนำไปใช้

1. หลักสูตรควรเน้นการพัฒนาสมรรถนะด้านการสร้างนวัตกรรมเพิ่มมากขึ้น ควบคู่กับการพัฒนาด้านความสามารถในวิธีการเรียนรู้ ด้านการแก้ปัญหา และด้านการสื่อสารเพิ่มมากขึ้นเช่นกัน เพื่อสนับสนุนการพัฒนาการสร้างนวัตกรรม

2. การจัดการเรียนการสอนควรเน้นถึงความสำคัญของการพัฒนาตนเองให้เป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตแก่นักศึกษาพยาบาล ปลูกฝังให้นักศึกษาพยาบาลเป็นพยาบาลที่มุ่งมั่นในการเรียนรู้ตลอดชีวิต

3. หลักสูตรนำผลการวิจัยเป็นแนวทางพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตแก่นักศึกษาพยาบาลแต่ละชั้นปี และประเมินผลลัพธ์ที่คาดหวังเพื่อการพัฒนาอย่างเป็นระบบ

การมีส่วนร่วมในการเขียนบทความ

ทีมผู้วิจัยทุกคนมีส่วนร่วมในการเขียนบทความวิจัยทุกคน ลำดับที่ 1-5 มีส่วนร่วมคนละร้อยละ 20

การมีผลประโยชน์ทับซ้อน

งานวิจัยนี้ไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อน

แหล่งทุนสนับสนุน

ได้รับทุนสนับสนุนจากกองทุนวิจัย คณะพยาบาลศาสตร์ ปีงบประมาณ 2563

กิตติกรรมประกาศ

ขอพระคุณผู้เข้าร่วมวิจัยทุกท่านที่มีส่วนร่วมโครงการวิจัยนี้จนสำเร็จได้ด้วยดี

ตาราง 1 แสดง ค่าเฉลี่ย และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสมรรถนะการเรียนรู้ตลอดชีวิตและระดับสมรรถนะของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1-4 (N = 536)

สมรรถนะการเรียนรู้	ปี 1 n = 182		ปี 2 n = 131		ปี 3 n = 101		ปี 4 n = 122		ปี 1-4 N = 536		ระดับสมรรถนะ
	M	SD	M	SD	M	SD	M	SD	M	SD	
1. ด้านการแก้ปัญหา	3.9	.44	4.0	.44	3.8	.46	3.9	.43	3.9	.44	สูง
2. ด้านการสร้างนวัตกรรม	3.2	.71	3.31	.76	3.4	.73	3.2	.78	3.2	.74	ปานกลาง
3. ด้านความร่วมมือและการทำงานเป็นทีม	4.4	.51	4.4	.52	4.3	.43	4.4	.49	4.4	.49	สูง
4. ด้านการสื่อสาร	4.0	.59	4.0	.62	3.9	.55	3.9	.62	3.9	.60	สูง
5. ด้านการใช้เทคโนโลยีและสารสนเทศ	4.4	.50	4.3	.56	4.2	.50	4.2	.53	4.3	.52	สูง
6. ด้านการสืบค้นข้อมูล	4.1	.67	4.0	.64	4.0	.58	4.1	.60	4.1	.63	สูง
7. ด้านความเชื่อและแรงจูงใจในการเรียนรู้	4.0	.49	4.1	.55	4.0	.54	4.0	.46	4.1	.51	สูง
8. ความสามารถในวิชาชีพการเรียนรู้	3.8	.58	3.8	.67	3.8	.62	3.8	.59	3.8	.61	สูง
โดยภาพรวม	4.1	.40	4.0	.45	4.0	.40	4.0	.37	4.1	.41	สูง

เอกสารอ้างอิง

1. Research Administration and Quality Assurance Division. Blueprint Thailand 4.0, a model Thailand driving. [Internet]. Pathum Thani: The National Science and Technology Development Agency (NSTDA); 2017 [cited 2020 Jun 16]. Available from: <https://waa.inter.nstda.or.th/stks/pub/2017/20171114-draeqa-blueprint.pdf>
2. Office of the Education Council. Thailand education plan 2017-2036 [Internet]. Bangkok: Prigwhan Graphic Limited. 2017 [cited 2020 Jun 23]. Available from: <http://www.lampang.go.th/public60/EducationPlan2.pdf>
3. Chaiya S. The developing lifelong learning skills of students in the 21 st century. EDSWU. 2019; 20(1): 168-80. Thai.
4. Pongsathonviboon K. Lifelong learning and nursing professional. JRTAN. 2016; 17(3): 1-9. Thai.
5. Panich V. Learning creating for 21 st century. Bangkok: Siam Commercial Foundation; 2012. Thai.
6. Chaiya S, Siribanpitak P, Sumettikoon P. Lifelong learning skills of university students: theoretical framework. JSSH. 2015; 21(3): 149-76. Thai.
7. Muliira JK, Etyang C, Muliira RS, et al. Nurses' orientation toward lifelong learning: a case study of Uganda's National Hospital. J Contin Educ Nurs. 2012; 43(2): 90-6. doi: 10.3928/00220124-20111003-03.
8. Pongsathonviboon K. Development of a life-long learning assessment from for students of the Kuea Karun Faculty of Nursing, Bangkok Metropolis University. TJNC. 2013; 28(3): 43-54. Thai.
9. Ueangchokchai C, Ratana-Ubol A, Charungkaittikul S. The characteristics of lifelong learners for Thai youth. JES. 2016; 44(4): 63-80. Thai.
10. Kuanchom B, Oumtane A, A study of lifelong learning components of professional nurses. JOPN. 2014; 6(2): 70-82. Thai.
11. Davis L, Taylor H, Reyes H. Lifelong learning in nursing: A delphi study. Nurse Educ Today. 2014; 34(3): 441-5. doi: 10.1016/j.nedt.2013.04.014.
12. Uzunboylu H, Hursen C. Lifelong learning competence scale (LLCS): The study of validity and reliability. JOE. 2011; 41: 449-60.
13. Qalehsari M, Khaghanizadeh M, Ebadi A. Lifelong learning strategies in nursing: A systematic review. Electronic Physician. 2017; 9(10): 5541-50. doi: 10.19082/5541.
14. Bellanca J. 21 st Century skills - rethinking how student learn. Wongkijrungruang V, Chittaroung A, translator. Bangkok: Openworlds Publishing; 2011. Thai.
15. Singchungchai P, Khampalikit S, Nasae T. Nursing research: principle and process. Songklha; Team Printing; 1996. Thai.
16. Chirawatkul S. Qualitative study nursing: Research methodology and case in study. 2 nd ed. Bangkok: S. Asia press; 2012. Thai.
17. Sarakettrin A, Rongmuang D, Chantra R. Nursing education in the 21 st Century: Competencies and roles of nursing instructors. JRTAN. 2019; 20(1): 12-20. Thai.
18. Surakarn A, Junprasert T, Chaiakkarakkan N, et al. Active learning and its outcomes: A case study from the education reform project in Thailand. Behav Sci. 2020; 15(1): 34-51. Thai.
19. Rongmuang D. Learning atmosphere, satisfaction with learning management in 21 st century and academic achievement among Bachelor in Nursing Science students. SCNJ. 2019; 6(1): 167-77. Thai.
20. Chantra R, Sarakshetrin A. Learning skills in 21 st Century of nursing students at Boromarajonani College of Nursing, Suratthani. SCNJ. 2017; 6(1): 180-90. Thai.
21. Chaikongiat P, Niha S, Chantarasiripoot B. 21 st Century learning skills of nursing students: A survey research in Yala. SCNJ. 2019; 6(1): 112-20. Thai.
22. Wongsaree C. Clinical teaching in adult nursing practicum course for generation z collegian. JBCN_Bangkok. 2015; 31(2): 130-40. Thai.
23. Chaleoykitti S, Artsanthia J, Daodee M. The effect of COVID-19 disease: teaching and learning in nursing. JHNR. 2020; 36(2): 255-62. Thai.
24. Armpen C, Tarmong C, Netgrajang C, et al. Factors correlated with perception toward 21 st century learning skills among nursing students, Phrapokklao Nursing College. JPNC. 2018; 29(2): 36-46. Thai.